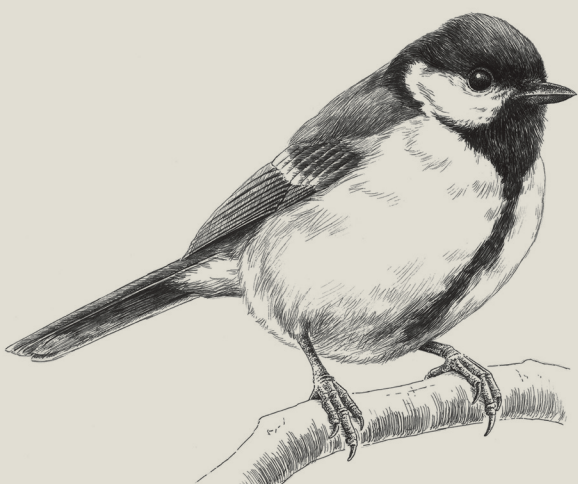

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

CAN CALOPA

Models vius d'educació

Propostes d'activitats educatives per
escoles d'Educació Primària

ÍNDEX

CONTEXT DE CAN CALOPA DE DALT: UN ESPAI VTU D'APRENENTATGES	2
PAGESIA ALS MARGES DE LA CIUTAT	6
Context i sentit pedagògic	7
Alimentació, territori i futur: la pagesia amb els reptes globals	7
<i>Cicle inicial de primària</i>	8
<i>Cicle mitjà de primària</i>	9
<i>Cicle superior de primària</i>	10
CAN CALOPA PLENA DE VIDA	11
Context i sentit pedagògic	12
Biodiversitat en acció: aprenent a cuidar el planeta des del camp	12
<i>Cicle inicial de primària</i>	13
<i>Cicle mitjà de primària</i>	14
<i>Cicle superior de primària</i>	15
COOPERATIVES INVESTIGADORES	16
Context i sentit pedagògic	17
Divulgar la natura: cooperativisme i ODS en acció	17
Vectors curriculars	17
<i>Cicle superior de primària</i>	18
FEM COOPERATIVA	19
Peculiaritat de l'activitat i connexió amb CuEME	20
Context i sentit pedagògic	20
Treballar junts per un món més just: cooperativisme i ODS en pràctica	20
<i>Cicle mitjà de primària</i>	21
<i>Cicle superior de primària</i>	22
FEM PINYA PER COOPERAR	23
Context i sentit pedagògic	24
Cooperació i responsabilitat compartida: valors i compromís compartit	24
<i>Cicle inicial de primària</i>	23
<i>Cicle mitjà de primària</i>	24
<i>Cicle superior de primària</i>	25

OCELLS DE COLLSEROLA: OBSERVAR, IDENTIFICAR I COMPRENDRE EL MEDI _____ 28

Context i sentit pedagògic _____ 29

Les ales del canvi: ocells, clima i conservació en un món en transformació _____ 29

Cicle inicial de primària _____ 30

Cicle mitjà de primària _____ 31

Cicle superior de primària _____ 32

DE LA VINYA AL VI: EL CICLE DEL RAÏM A CAN CALOPA _____ 33

Context i sentit pedagògic _____ 34

Del raïm al vi: sostenibilitat, tradició i consum responsable _____ 34

Cicle inicial de primària _____ 35

Cicle mitjà de primària _____ 36

Cicle superior de primària _____ 37

COLLSEROLA: LA VIDA DELS INSECTES _____ 38

Context i sentit pedagògic _____ 39

Petits aliats: insectes, equilibri ecològic i acció climàtica _____ 39

Cicle inicial de primària _____ 40

Cicle mitjà de primària _____ 41

Cicle superior de primària _____ 42

LES OVELLES DE CAN CALOPA: GESTIÓ FORESTAL _____ 43

Context i sentit pedagògic _____ 44

Ramaderia, territori i sostenibilitat: les ovelles amb els reptes globals _____ 44

Cicle inicial de primària _____ 45

Cicle mitjà de primària _____ 46

Cicle superior de primària _____ 47

DADES TÈCNIQUES _____ 48

Can Calopa

*UN ESPAI VIU
D'APRENENTATGE*

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Can Calopa de Dalt

Can Calopa de Dalt és un entorn educatiu privilegiat que permet connectar l'alumnat amb processos agraris, ecològics i comunitaris reals. La combinació entre pagesia, biodiversitat, cooperativisme i patrimoni converteix la finca en un espai d'aprenentatge significatiu, on observar, experimentar i comprendre les relacions entre les persones i el territori. Les activitats hi adquireixen sentit perquè vinculen el currículum amb la vida i amb els reptes de la sostenibilitat.

Un model viu de pagesia periurbana i patrimoni agrari

La masia, la vinya, l'hort i el corral ofereixen una visió integrada de la pagesia periurbana i del patrimoni agrari de Collserola. L'alumnat hi descobreix com la producció d'aliments, la conservació del territori i la preservació de la memòria i les tradicions formen part d'un mateix sistema.

Un model viu de biodiversitat i agricultura ecològica

La convivència entre vinya, oliveres, bosc i espais oberts fa de Can Calopa un exemple de compatibilitat entre activitat agrària i conservació de la natura. La gestió ecològica permet observar de prop com es regeneren els sòls, es mantenen els ecosistemes i es reforça la resiliència del territori.

Un laboratori viu per a la divulgació científica

La diversitat d'ambients de la finca ofereix nombroses oportunitats per investigar i interpretar el medi a partir de l'observació directa. És un espai ideal per desenvolupar l'observació científica que fomenta la curiositat, la cooperació i la responsabilitat compartida envers l'entorn.

Un model viu de cooperativisme i gestió comunitària

Can Calopa mostra com l'activitat agrària pot anar de la mà de la inclusió social, la participació i la sostenibilitat. Al fer-se les tasques de manera col·laborativa, la finca, és l'espai perfecte perquè l'alumnat experimenti com l'acció conjunta i el treball en equip generen transformacions socials i territorials.

Model viu d'hàbitats i conservació de la fauna aviària

La combinació de vinya, bosc mediterrani i espais oberts crea hàbitats diversos que afavoreixen la presència d'ocells. L'alumnat entén que la conservació de la fauna aviària va lligada a la manera com gestionem el paisatge agrari i que la pagesia pot ser aliada de la biodiversitat.

Model viu de viticultura ecològica i patrimoni vitivinícola

La vinya de Can Calopa és una oportunitat per conèixer un model de producció sostenible que combina tradició, criteris ecològics i valorització del patrimoni. Les activitats permeten entendre la relació entre paisatge, producció local i desenvolupament responsable.

Model viu d'entomofauna i agroecosistemes sostenibles

La diversitat d'insectes presents a la finca facilita l'estudi dels equilibris naturals dels agroecosistemes. L'alumnat pot descobrir la importància dels pol·linitzadors i d'altres espècies en la fertilitat dels sòls, la salut dels cultius i la conservació de la biodiversitat.

Model viu de ramaderia periurbana i gestió forestal sostenible

El ramat d'ovelles contribueix a la gestió dels espais forestals i a la prevenció d'incendis, alhora que afavoreix la biodiversitat. Aquest entorn permet comprendre com la ramaderia periurbana pot esdevenir una eina de cura del paisatge i de gestió sostenible del territori.

Activitat 1

PAGESIA ALS MARGES DE LA CIUTAT

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 1

PAGESIA ALS MARGES DE LA CIUTAT

Context i sentit pedagògic

Can Calopa de Dalt ofereix un entorn privilegiat per apropar l'alumnat al món pagès, a l'origen dels aliments i a la relació entre el medi rural i l'urbà mitjançant l'experiència directa. La proposta s'adapta als tres cicles de primària, amb una progressió que va des de la descoberta i l'exploració a la comprensió i l'anàlisi crítica.

Alimentació, territori i futur: la pagesia amb els reptes globals

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Vectors curriculars

L'activitat promou la inclusió i la participació de tot l'alumnat, incorpora la perspectiva de gènere i situa la sostenibilitat en la relació entre l'activitat humana i l'equilibri ambiental. Afavoreix la coeducació i el treball cooperatiu i dona sentit als aprenentatges connectant-los amb l'origen dels aliments i la realitat del territori.

Competències transversals

Es treballen diverses competències transversals, com la comunicativa oral i escrita, la personal, social i d'aprendre a aprendre i la ciutadana. També es fomenta la regulació emocional, la convivència, el treball cooperatiu i la presa de decisions compartida. A més, es reforcen la competència científica mitjançant l'observació i la interpretació de dades, i la competència emprenedora, promovent alhora la responsabilitat ambiental, territorial i el consum responsable.

PAGESIA ALS MARGES DE LA CIUTAT

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

La proposta s'inscriu en l'exploració de l'entorn i en la construcció de coneixements sobre els éssers vius, els espais humans i les relacions entre necessitats, alimentació i medi. Integra també la dimensió lingüística i l'àmbit personal i social, afavorint la comunicació oral, l'escolta activa i la participació respectuosa en un context de descoberta.

Competències específiques

L'activitat contribueix a desenvolupar la capacitat d'observar i reconèixer elements propers de l'entorn natural i social, d'identificar persones, espais, objectes i activitats del medi proper i d'iniciar-se en la comprensió de relacions senzilles entre necessitats humanes, alimentació i entorn. També afavoreix la participació en situacions d'aprenentatge vivencial amb actitud activa i respectuosa envers els éssers vius i els espais compartits.

Sabers i continguts

Es treballen la masia com a espai de vida i treball, l'hort com a espai de producció d'aliments, la vinya com a cultiu vinculat al territori de Collserola i el corral com a espai de cura dels animals. Es presenten els aliments i el seu origen, les normes bàsiques de relació amb animals i espais naturals, la descoberta de l'entorn proper i la identificació d'éssers vius i espais significatius. Es desenvolupa l'ús d'un vocabulari bàsic relacionat amb la vida pagesa (hort, vinya, corral, gallines, ovelles) i s'introdueixen primeres nocions sobre alimentació, cura i sostenibilitat.

Objectius específics de l'activitat

- A. Reconèixer els espais principals de la masia.
- B. Identificar algunes feines bàsiques de la pagesia.
- C. Relacionar aliments, animals i espais productius.
- D. Participar en una experiència de descoberta i manipulació guiada.
- E. Iniciar una mirada respectuosa cap al medi i els animals.

PAGESIA ALS MARGES DE LA CIUTAT

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

La proposta permet observar, descriure, comparar i classificar espais i funcions dins un entorn agrari real, posant en joc les relacions entre necessitats humanes, activitats econòmiques i paisatge. Es potencia un ús progressivament més precís del llenguatge científic i social, reforçant també la competència comunicativa i l'anàlisi de l'entorn proper.

Competències específiques

L'activitat ajuda a desenvolupar la capacitat d'observar i descriure elements de l'entorn natural i social, identificant-ne les funcions principals, i a reconèixer les relacions entre les necessitats humanes i l'activitat econòmica del medi proper. A més, es treballa la classificació i comparació d'elements naturals i artificials del paisatge i la participació activa en situacions d'aprenentatge contextualitzades.

Sabers i continguts

Es treballa l'organització funcional d'una masia (espais de vida, producció i transformació), el cicle de cultiu de l'hort (estacionalitat i necessitats bàsiques) i el cultiu de la vinya en el context de Collserola, amb el seu vincle al celler. També es tracten la cura i alimentació del bestiar (gallines i ovelles), la transformació primària (del raïm al vi i de les verdures a la taula) i les relacions causa–efecte senzilles entre activitat humana i medi. Es consolida vocabulari específic (cultiu, celler, estacionalitat, ramaderia), es comparen pràctiques tradicionals i actuals i es destaca la importància del treball col·lectiu en les feines del camp.

Objectius específics de l'activitat

- A. Comprendre la funció de la masia, l'hort, la vinya i el corral.
- B. Explicar amb paraules pròpies tasques bàsiques de la vida pagesa.
- C. Reconèixer la relació entre espai, activitat i producte obtingut.
- D. Comparar tasques del present i del passat a partir de la visita.
- E. Participar cooperativament en la descoberta dels espais.

PAGESIA ALS MARGES DE LA CIUTAT

CICLE
SUPERIOR

Vinculació curricular

La proposta permet observar, descriure, comparar i analitzar espais i funcions dins un entorn agrari, amb especial èmfasi en les relacions entre població, activitat econòmica i territori. Es treballa la interpretació del paisatge com a resultat de factors naturals i humans, la comprensió dels processos de producció i transformació d'aliments i la valoració de la diversificació econòmica i productiva.

Competències específiques

L'activitat contribueix a analitzar les relacions entre població, activitats econòmiques i espai, interpretar el paisatge agrari com a sistema dinàmic i comprendre els processos que van del cultiu a la transformació agroalimentària. També impulsa la valoració de la pagesia com a agent clau en la conservació del paisatge, la gestió dels recursos naturals i la construcció de models de vida sostenibles.

Sabers i continguts

Es treballa el sistema productiu agropecuari com a integració de cultius, ramaderia i transformació, el cicle complet del vi (vinya, celler i embotellat) i la gestió de recursos (aigua, terra i energia) en agricultura ecològica. També s'analitza la diversificació productiva com a estratègia de resiliència, la relació pagesia–patrimoni cultural i paisatge, l'anàlisi sistèmica de processos productius i la terminologia tècnica (celler, premsat, fermentació, estacionalitat). Es consideren, igualment, els factors ambientals en l'agricultura (clima, sòl i biodiversitat) i l'evolució històrica de les pràctiques agràries, vinculant present i passat.

Objectius específics de l'activitat

- A. Analitzar l'organització funcional d'una finca agrària.
- B. Comprendre la relació entre producció agrícola, ramaderia i celler.
- C. Valorar la importància de la pagesia en la conservació del paisatge.
- D. Comparar la vida pagesa actual amb la d'altres èpoques.
- E. Relacionar les feines del camp amb la sostenibilitat i el consum responsable.

Activitat 2

CAN CALOPA PLENA DE VIDA

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 2

CAN CALOPA PLENA DE VIDA

Context i sentit pedagògic

La biodiversitat de Can Calopa esdevé un entorn privilegiat per descobrir la fauna i comprendre les relacions entre els éssers vius i el seu hàbitat a partir dels rastres i indicis que deixen els animals. L'experiència directa permet desenvolupar una mirada curiosa i respectuosa envers la natura i entendre la biodiversitat com un indicador de salut mediambiental.

Alimentació, territori i futur: la pagesia amb els reptes globals

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Vectors curriculars

Incorpora perspectiva de gènere amb igual participació, treballa la sostenibilitat mitjançant un descobriment respectuós de la biodiversitat. Es reforcen la coeducació i la convivència a través del treball cooperatiu en equips i es dona sentit a l'aprenentatge per la connexió directa amb la natura propera.

Competències transversals

Es desenvolupen les competències comunicatives orals i escrites, la competència personal, social i ciutadana vinculada al respecte per la natura i els éssers vius, i la competència científica a través de l'observació, la classificació i el mètode científic. També es promou la responsabilitat ambiental i la conservació del medi natural.

CAN CALOPA PLENA DE VIDA

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

L'activitat afavoreix l'observació d'elements del medi proper, la identificació d'indicis d'animals i la formulació de preguntes senzilles sobre el món natural. Integra també dimensions comunicatives i de convivència, ja que promou la comunicació oral, l'escolta activa i la participació respectuosa en un context de descoberta compartida.

Competències específiques

Es treballa la capacitat d'observar i reconèixer elements vius i no vius de l'entorn proper, d'identificar rastres i indicis deixats per animals i de participar en jocs d'observació i cerca guiada de la natura. L'alumnat comença a desenvolupar curiositat i preguntes sobre el món natural a partir de l'experiència directa.

Competències transversals

Es potencia la competència comunicativa oral, la competència personal, social i d'aprendre a aprendre i la competència ciutadana centrada en el respecte a la natura i als éssers vius.

Sabers i continguts

Es treballen els rastres animals bàsics (petjades, plomes, excrements, pèls), els elements vius de la vinya (insectes, ocells, petits mamífers) i els indicis de presència animal al bosc i als conreus. Es presenta una relació simple entre animals i espais naturals, l'observació sensorial del medi natural, el vocabulari bàsic (rastre, ploma, excrements, niu) i la descoberta d'espais com el bosc, la vinya i el corral. Es tracta també un primer contacte amb la idea de comunitat animal.

Objectius específics de l'activitat

- A. Reconèixer indicis i rastres deixats per animals del bosc i de la vinya.
- B. Identificar elements vius presents a la finca i al seu entorn.
- C. Participar en jocs de cerca i observació guiada.
- D. Desenvolupar una mirada curiosa i respectuosa cap a la natura.
- E. Verbalitzar descobertes senzilles sobre fauna i flora.

CAN CALOPA PLENA DE VIDA

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

L'activitat treballa l'observació, la classificació i la relació entre éssers vius i entorn, amb una aproximació científica inicial. També reforça la competència comunicativa a través de la descripció i la verbalització de tot allò observat durant la recerca de camp.

Competències específiques

Es desenvolupa la capacitat d'observar sistemàticament elements del medi natural i registrar-los, de classificar éssers vius segons indicis i característiques observables i de formular preguntes senzilles sobre les relacions entre éssers vius i medi. L'alumnat relaciona la presència animal amb espais i necessitats bàsiques (aliment, refugi, aigua).

Sabers i continguts

Es treballen els tipus de rastres (petjades, excrements, plomes, restes vegetals), la fauna associada a conreus (insectes pol·linitzadors i depredadors naturals) i els indicis de mamífers (senglars, guineus, ratolins). S'introdueix la relació conreu–bosc com a corredor ecològic, el vocabulari científic bàsic (rastre, indicatiu, fauna, flora), la classificació d'éssers vius, el mètode observacional (veure, tocar, anotar i concloure) i la importància de la biodiversitat en agroecosistemes.

Objectius específics de l'activitat

- A. Classificar indicis i rastres segons tipus d'animals.
- B. Identificar relacions entre fauna, vinya i bosc circumdant.
- C. Formular hipòtesis senzilles sobre la presència animal.
- D. Registrar observacions sistemàtiques de biodiversitat.
- E. Valorar la importància de la diversitat biològica en el medi.

CAN CALOPA PLENA DE VIDA

CICLE
SUPERIOR

Vinculació curricular

La proposta permet aplicar el mètode científic, interpretar relacions ecològiques i analitzar patrons de distribució d'espècies en un agroecosistema real. També reforça competències de registre, interpretació de dades i comunicació científica.

Competències específiques

Es treballa l'aplicació del mètode científic en recerca de camp, l'anàlisi de relacions ecològiques en agroecosistemes i la interpretació de patrons de distribució d'espècies. L'alumnat aprèn a valorar la biodiversitat com a base de resiliència dels ecosistemes i com a indicador de la qualitat mediambiental.

Sabers i continguts

Es treballen la cadena tròfica en agroecosistemes (productors, consumidors i descomponedors), els indicadors biològics de salut ecosistèmica i els corredors ecològics entre conreu i bosc. S'analitzen els pol·linitzadors i el control biològic de plagues, la terminologia científica (herbívor, carnívor, rastre, indicatiu), el mètode científic, els serveis ecosistèmics de la biodiversitat i l'impacte de l'agricultura en les comunitats animals.

Objectius específics de l'activitat

- A. Aplicar el mètode científic en la investigació de la biodiversitat.
- B. Analitzar interaccions entre fauna, conreu i bosc.
- C. Interpretar indicis com a evidència científica.
- D. Valorar els rols ecològics de diferents espècies.
- E. Proposar mesures de conservació local basades en les dades recollides.

Activitat 3

COOPERATIVES INVESTIGADORES

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 3

COOPERATIVES INVESTIGADORES

Context i sentit pedagògic

Aquesta activitat combina el treball cooperatiu amb la descoberta de la biodiversitat, aprofitant Can Calopa de Dalt com un entorn privilegiat per investigar i interpretar el territori. Es desenvolupa en tres fases: una primera a l'escola, on es constitueixen les cooperatives científiques; una segona de recerca de camp a Can Calopa; i una tercera de retorn a l'escola, dedicada a elaborar i compartir els resultats amb la comunitat educativa. La proposta entén la ciència com un procés que implica observar, analitzar, comunicar i prendre decisions de manera col·lectiva. Així, l'alumnat esdevé protagonista de la recerca i de la divulgació del coneixement.

Alimentació, territori i futur: la pagesia amb els reptes globals

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Vectors curriculars

La proposta promou la inclusió i la participació de tot l'alumnat mitjançant el treball cooperatiu i la distribució de rols diversos. Incorpora la perspectiva de gènere i la coeducació, afavorint la participació equitativa, el diàleg i la presa d'acords. Situa la sostenibilitat i la responsabilitat ambiental al centre de l'aprenentatge, i la divulgació dels resultats. Alhora, dona sentit als aprenentatges connectant la recerca i la comunicació científica amb possibles interessos i itineraris de futur.

Competències transversals

Competència comunicativa oral i escrita, a través de l'elaboració i presentació de materials de divulgació. Competència científica, mitjançant l'observació sistemàtica, el registre de dades i la interpretació d'evidències. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre, a partir de l'organització del treball en cooperatives investigadores, la gestió del temps i la regulació de la tasca compartida. Competència ciutadana i emprenedora, en vincular la recerca amb accions de sensibilització i corresponsabilitat ambiental en el marc dels ODS.

COOPERATIVES INVESTIGADORES

CICLE
SUPERIOR

Vinculació curricular

La proposta permet aplicar el mètode científic escolar per investigar la biodiversitat de l'entorn de Can Calopa, interpretar relacions ecològiques i analitzar l'impacte de l'activitat humana en el territori. Alhora, integra la dimensió social del cooperativisme, en tant que l'alumnat s'organitza en cooperatives investigadores que prenen decisions democràtiques sobre què i com investigar i com divulgar els resultats.

L'activitat connecta els continguts de medi natural (ecosistemes, cadena tròfica, serveis ecosistèmics) amb les competències comunicatives i socials, ja que la recerca culmina en la producció de materials de divulgació adreçats a altres grups o a la comunitat educativa. D'aquesta manera, es reforça la relació entre coneixement científic, valors de responsabilitat ambiental i participació ciutadana.

Competències específiques

Aplicar el mètode científic en una recerca de camp sobre la biodiversitat i el territori de Can Calopa. Analitzar les relacions ecològiques en un agroecosistema (vinya, bosc, marges, ramaderia) i interpretar patrons de distribució d'espècies. Comprendre el paper de la gestió agroecològica i del cooperativisme en la conservació del medi i en la sostenibilitat del paisatge. Comunicar els resultats d'una investigació utilitzant llenguatges diversos (oral, escrit, gràfic, digital) i adaptant-los al públic destinatari.

Sabers i continguts

Biodiversitat del bosc mediterrani i dels espais agroforestals de Can Calopa: espècies de flora i fauna representatives i funcions ecològiques. Rastres i indicis de presència animal (petjades, excrements, plomes, restes vegetals) com a evidències per a la recerca científica. Relacions ecològiques: cadena tròfica, serveis ecosistèmics, impacte de la gestió agroecològica i de la ramaderia extensiva en la conservació del paisatge. Mètode científic escolar: formulació de preguntes i hipòtesis, disseny d'un protocol d'observació, registre i anàlisi de dades, elaboració de conclusions. Cooperativisme i organització democràtica: rols, assemblea, presa d'acords, responsabilitat compartida en el treball i en la comunicació de resultats. Divulgació científica: selecció i síntesi d'informació rellevant, adequació del llenguatge, ús de recursos visuals i digitals per explicar la biodiversitat i la gestió del territori.

Objectius específics de l'activitat

- A. Investigar la biodiversitat de Can Calopa formulant hipòtesis i conclusions clares.
- B. Analitzar com fauna, flora i gestió agrària conviuen a l'agroecosistema.
- C. Entendre com l'agroecologia i el cooperativisme cuiden el paisatge.
- D. Organitzar-se en equips assumint rols i decisions democràtiques.
- E. Crear i presentar materials clars per explicar els resultats de la recerca.

Activitat 4

FEM COOPERATIVA

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 4

FEM COOPERATIVA

Peculiaritat de l'activitat i connexió amb CuEmE

Aquesta activitat està dissenyada exclusivament per a escoles que participen en el programa CuEmE (Cultura Emprenedora a l'Escola) de la Diputació de Barcelona. No és una introducció general al cooperativisme, sinó un espai per aprofundir, contextualitzar i reforçar el treball que els centres ja fan a l'aula en el marc del projecte CuEmE.

Context i sentit pedagògic

Parteix de l'experiència de les cooperatives escolars per apropar l'alumnat al funcionament d'una cooperativa real. La visita a Can Calopa permet connectar conceptes com la presa de decisions compartida, la responsabilitat col·lectiva i la gestió dels recursos amb un projecte agroecològic i comunitari vinculat al territori.

Treballar junts per un món més just: cooperativisme i ODS en pràctica

Matèria principal

Tutoria - Educació en valors.

Competències transversals

Es treballen les competències comunicatives, personals i socials mitjançant la participació en assemblees, la cooperació i l'assumpció de rols dins del grup. També es fomenta la competència emprenedora a través de la gestió cooperativa, la planificació i la presa de decisions compartides, així com la competència cívica mitjançant la pràctica de processos democràtics. A més, es desenvolupa la competència matemàtica aplicada a conceptes financers bàsics i la capacitat d'argumentar i comunicar idees de manera clara i formal.

FEM COOPERATIVA

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

L'activitat treballa la participació en dinàmiques de presa de decisions, la gestió de rols i la reflexió sobre valors cooperatius dins l'àmbit de creixement personal i social, a partir de proves en format gincama. Cada repte demana que l'alumnat apliqui allò que ja està treballant al projecte CuEmE (organitzar-se en equip, decidir plegats, compartir responsabilitats) en situacions de joc vinculades al context real de Can Calopa i L'Olivera.

Competències específiques

Participar en dinàmiques de presa de decisions col·lectives senzilles per superar les proves de la gincama. Reconèixer la importància de rols diversos en el treball compartit (qui modera, qui apunta, qui parla, qui executa) dins de cada equip. Escoltar activament i expressar opinions de manera respectuosa en les petites assemblees que es fan abans o després de cada prova. Valorar la col·laboració com a eina per assolir objectius comuns, relacionant el que passa a la gincama amb la cooperativa escolar CuEmE.

Sabers i continguts

Constitució i funcionament bàsic d'una cooperativa: assemblea, rols i capital social, treballats a través de proves de la gincama (p. ex. decidir conjuntament, repartir tasques). Presa de decisions democràtiques senzilles (votacions, consens) aplicades a situacions de joc (escollir estratègies, ordenar prioritats). Vocabulari cooperatiu bàsic: assemblea, presidenta, tresorera, sòcia, capital social, aplicat a les situacions que es plantegen a cada estació. Dinàmiques de grup: escolta activa, respecte de torn, responsabilitats compartides, treballades dins de cada repte.

Objectius específics de l'activitat

- A. Crear una cooperativa amb rols definits vinculada al projecte CuEmE.
- B. Decidir en grup per consens o votació durant les proves.
- C. Administrar recursos compartits i capital social simulat.
- D. Identificar ajuda mútua, responsabilitat i equitat a partir de les proves.
- E. Valorar la col·laboració entre equips i el vincle CuEmE–L'Olivera.

FEM COOPERATIVA

CICLE
SUPERIOR

Vinculació curricular

L'activitat aprofundeix en l'anàlisi de processos de presa de decisions col·lectives, la gestió compartida de recursos i la reflexió crítica sobre models organitzatius cooperatius, a partir de reptes en format gincama. Les proves plantegen situacions que recorden moments clau d'una cooperativa i conviden l'alumnat a aplicar-hi els criteris que ja treballa en el seu projecte CuEmE.

Competències específiques

Analitzar processos de presa de decisions col·lectives a partir del que passa dins dels equips durant les proves de la gincama i comparar-ho amb el funcionament de la cooperativa escolar i de L'Olivera. Gestionar recursos financers simulats amb criteri en determinades proves (per exemple, triar entre diferents opcions d'inversió o destí d'uns "beneficis" simbòlics). Reflexionar críticament sobre valors cooperatius i sobre la diferència entre cooperatives i altres models organitzatius a partir de situacions concretes que s'han viscut al joc. Valorar models organitzatius alternatius que posen les persones i el territori al centre, connectant les dinàmiques de la gincama amb la realitat de Can Calopa i L'Olivera.

Sabers i continguts

Cicle complet de la vida cooperativa treballat de manera simplificada a través de les estacions de la gincama (proves sobre iniciar el projecte, gestionar-lo, tancar-lo i valorar-lo). Governança democràtica: assemblees, votacions, actes i rols de responsabilitat, practicats en les decisions que cada grup ha de prendre per superar els reptes. Intercooperació versus competència destructiva, observant si els equips trien cooperar entre ells en alguna prova o competir, i debatent les conseqüències de cada opció. Terminologia bàsica jurídic-organitzativa adaptada (estatuts, persones sòcies, assemblea general, consell rector) posada en context a partir de les situacions de joc i de l'exemple de L'Olivera.

Objectius específics de l'activitat

- A. Enfortir la cooperativa escolar a partir de l'experiència de la gincama i L'Olivera.
- B. Prendre decisions econòmiques simulades amb criteris de justícia i sostenibilitat.
- C. Analitzar participació, transparència, equitat i responsabilitat col·lectiva.
- D. Valorar les cooperatives com a alternatives econòmiques per afrontar reptes socials i ambientals.

Activitat 5

FEM PINYA PER COOPERAR

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 5

FEM PINYA PER COOPERAR

Context i sentit pedagògic

L'activitat parteix de la participació de l'alumnat en tasques reals de cura i manteniment de Collserola l'entornen un espai privilegiat per experimentar la cooperació i la responsabilitat compartida. A través de tasques com recuperació i manteniment d'espais, com la millora d'un tros de bosc, la neteja i conservació de zones forestals, el manteniment d'una parcel·la de conreu o la recuperació de marges. Els infants descobreixen que la cura del territori és una tasca col·lectiva i que les seves accions tenen un impacte visible sobre l'entorn.

Cooperació i responsabilitat compartida: valors i compromís compartit

Matèria principal

Tutoria - Educació en valors.

Vectors curriculars

L'activitat és inclusiva perquè les tasques es poden ajustar a les necessitats de cada infant. Treballa la coeducació i la convivència, ja que totes participen de la mateixa feina i es valora l'esforç col·lectiu per sobre del rendiment individual. El sentit de l'aprenentatge es reforça veient immediatament el resultat de la tasca en un espai real de Can Calopa.

Competències transversals

Es desenvolupen les competències comunicatives, personals i socials mitjançant la participació, la col·laboració i la reflexió sobre el treball realitzat. També es fomenta la competència ciutadana a través de la cura i la responsabilitat envers els espais comuns, així com la competència emprenedora en l'organització i la cooperació per assolir objectius compartits. Finalment, es potencia la competència d'aprendre a aprendre mitjançant l'anàlisi de l'experiència i l'extracció d'aprenentatges del treball cooperatiu.

FEM PINYA PER COOPERAR

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

La proposta contribueix al desenvolupament d'hàbits bàsics de convivència i de participació en el grup, mitjançant una tasca de cura de la finca adaptada a les possibilitats dels infants. Permet relacionar l'esforç compartit amb un resultat visible i positiu (un espai més net, ordenat o cuidat), reforçant la idea que "fer les coses plegats" té sentit i valor.

Competències específiques

Participar en una tasca senzilla de cura d'un espai (escampar, recollir, ordenar) seguint consignes clares. Ajudar al grup quan ho necessiten durant la feina. Reconèixer que la feina de cadascú suma en un resultat comú. Expressar oralment com s'han sentit i què han aportat a la tasca.

Sabers i continguts

Tasques senzilles de cura de l'entorn (escampar palla, recollir elements, endreçar un espai). Vocabulari bàsic de convivència i cura: ajudar, compartir, endreçar, tenir cura. Primera noció de responsabilitat compartida sobre un espai comú.

Objectius específics de l'activitat

- A. Participar activament en una tasca de cura de la finca adequada a la seva edat.
- B. Ajudar els companys i companyes durant el desenvolupament de la feina.
- C. Reconèixer que el resultat obtingut és fruit de la feina de totes i tots.
- D. Formular, amb paraules senzilles, què han fet i com s'han sentit treballant junts.

FEM PINYA PER COOPERAR

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

L'activitat reforça la participació en tasques col·lectives, la planificació senzilla i la presa d'acords sobre com organitzar-se per fer una feina real. Permet treballar la responsabilitat compartida i la idea que el resultat depèn de com el grup s'ha organitzat i ha col·laborat.

Competències específiques

Contribuir a la planificació d'una tasca conjunta (decidir com començar, què cal fer, com repartir-se). Treballar de manera sostinguda en una feina de cura de la finca (hort, camí, marge, espai comú) adaptada a l'edat. Identificar dificultats i solucions en el treball en equip (desacords, ritmes diferents, repartiment de la feina). Explicar, amb paraules pròpies, quins elements han ajudat o dificultat la cooperació.

Sabers i continguts

Tasques de manteniment senzill d'espais agraris o forestals (endreçar una zona, condicionar un camí, fer una intervenció a l'hort). Conceptes vinculats a la responsabilitat compartida, la convivència i el treball en equip. Relació entre la feina feta i el bon funcionament de la finca com a espai de producció i acollida.

Objectius específics de l'activitat

- A. Participar en la planificació i realització d'una tasca concreta de cura de Can Calopa.
- B. Practicar la cooperació, afrontant i resolent petits conflictes organitzatius.
- C. Reconèixer el valor del treball col·lectiu en el resultat final de la feina.
- D. Relacionar l'experiència viscuda amb altres situacions de treball en equip del dia a dia.

Activitat 5

FEM PINYA PER COOPERAR

CICLE
SUPERIOR

Vinculació curricular

L'activitat permet analitzar processos de treball col·lectiu en una situació real de cura del territori, així com reflexionar sobre la pròpia responsabilitat i la del grup en el resultat obtingut. Integra la dimensió ecosocial, vinculant el treball cooperatiu amb la sostenibilitat de la finca i de l'entorn de Collserola.

Competències específiques

Participar en la definició i execució d'una tasca conjunta amb impacte real sobre un espai de Can Calopa. Analitzar el procés de cooperació: repartiment de la feina, presa de decisions, gestió de conflictes. Reconèixer el vincle entre treball col·lectiu, cura del territori i benestar de la comunitat. Formular propostes de millora sobre com podria organitzar-se la feina col·lectiva en futures ocasions.

Sabers i continguts

Tasques de manteniment o millora d'espais agroforestals amb sentit ecosocial. Valors cooperatius: equitat, responsabilitat col·lectiva, compromís amb el territori. Connexió entre la feina realitzada i la prevenció de riscos o la millora del paisatge (per exemple, neteja de vegetació en un punt concret).

Objectius específics de l'activitat

- A. Participar activament en una feina real de manteniment a Can Calopa.
- B. Avaluar el treball en equip i com ha funcionat la cooperació.
- C. Entendre la relació amb la sostenibilitat de la finca i l'entorn.
- D. Proposar millores per futures activitats col·lectives.

Activitat 6

OCELLS DE COLLSEROLA: IDENTIFICAR I COMENDRE EL MEDI

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 6

OCELLS DE COLLSEROLA: IDENTIFICAR I COMENDRE EL MEDI

Context i sentit pedagògic

L'observació directa i multisensorial dels ocells de Collserola per apropar l'alumnat a la fauna aviària com a element clau de la biodiversitat local. Es proposa que l'alumnat escolti, observi i identifiqui ocells en el seu hàbitat, entengui la seva funció ecològica i prengui consciència del seu paper com a bioindicadors de la salut dels ecosistemes. L'objectiu final és que l'alumnat valori la necessitat de conservar els seus hàbitats i se situï com a agent actiu en la defensa del medi, connectant les observacions locals amb els reptes globals de sostenibilitat.

Les ales del canvi: ocells, clima i conservació en un món en transformació

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Vectors curriculars

L'activitat promou la sostenibilitat i el pensament crític a partir de l'estudi de la biodiversitat, els ecosistemes i els reptes ambientals del territori. Afavoreix la inclusió, la participació i la convivència mitjançant metodologies cooperatives, equips diversos i una distribució equitativa de responsabilitats, incorporant la perspectiva de gènere i la coeducació. També connecta els aprenentatges amb situacions reals de l'entorn, fomenta el benestar de l'alumnat i orienta cap al coneixement de possibles àmbits d'interès científic i ambiental.

Competències transversals

Es desenvolupen les competències comunicatives, a partir de l'observació, la descripció i la comunicació de resultats. També es fomenten la competència científica i el pensament crític mitjançant processos de recerca i anàlisi, així com l'autoregulació, l'aprenentatge autònom i el treball cooperatiu amb responsabilitat compartida. Paral·lelament, es promou la competència ciutadana vinculada a la cura dels éssers vius i dels espais naturals, i la participació activa en activitats col·laboratives.

Activitat 6

OCELLS DE COLLSEROLA: IDENTIFICAR I COMENDRE EL MEDI

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

La proposta s'inscriu en l'exploració de l'entorn, la identificació inicial d'éssers vius i el reconeixement de relacions senzilles amb els hàbitats. Integra la dimensió lingüística mitjançant descripció i la dimensió actitudinal a través del respecte envers la fauna i el medi.

Competències específiques

Observar i reconèixer elements propers de l'entorn natural com els ocells i alguns dels seus indicis. Identificar comportaments bàsics d'ocells comuns. Iniciar-se en la comprensió de relacions entre ocells i espais naturals (bosc, vinya, marges, espais oberts). Participar en situacions d'aprenentatge vivencial amb curiositat, autonomia progressiva i respecte pels éssers vius. Comunicar descobertes de manera oral, gestual, gràfica o mixta segons les possibilitats de cada infant.

Sabers i continguts

Els ocells com a éssers vius amb característiques bàsiques (plomes, ales, bec, vol, cant). Ocells comuns de Collserola. Espais d'hàbitat a la finca (vinya, bosc, marges i espais oberts). Normes bàsiques de relació amb la fauna (silenci, distància, observació respectuosa i no interferència). Primeres nocions sobre la variació estacional i la presència d'espècies en diferents moments de l'any.

Objectius específics de l'activitat

- A. Reconèixer ocells presents a l'entorn de Can Calopa.
- B. Relacionar ocells amb espais naturals propers (bosc, vinya, marges).
- C. Participar en situacions d'observació i escolta guiada amb actitud respectuosa.
- D. Iniciar una mirada respectuosa cap a la fauna aviària i envers el medi que l'acull.
- E. Desenvolupar una actitud d'atenció i curiositat, utilitzant un llenguatge senzill per descriure el que s'observa.

Activitat 6

OCELLS DE COLLSEROLA: IDENTIFICAR I COMENDRE EL MEDI

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

L'activitat treballa l'observació, la classificació i la relació entre éssers vius i entorn, amb una aproximació científica inicial. També reforça la competència comunicativa a través de la descripció i la verbalització de tot allò observat, així com l'ús de registres senzills d'observació.

Competències específiques

Identificar espècies d'ocells a partir de trets observables (color, mida, bec). Analitzar comportaments i relacions bàsiques amb l'hàbitat (on mengen, on s'amaguen, on canten). Establir relacions entre ocells i medi natural, incloent hàbitats de la finca i de Collserola. Comunicar resultats de manera oral, gràfica o escrita inicial.

Sabers i continguts

Identificació d'ocells comuns de Collserola i de la finca de Can Calopa. Hàbitats i adaptacions: relació entre espècies i espais (bosc, vinya, zones obertes). Migració bàsica i presència estacional d'algunes espècies. Observació sistemàtica i registre de dades (llistes d'espècies, localitzacions, comportaments). Relacions tròfiques simples (insectívors, granívors, depredadors) i funcions ecològiques bàsiques. Vocabulari específic de descripció d'animals i d'hàbitats. Lectura inicial de dades de camp i introducció a la classificació comparativa.

Objectius específics de l'activitat

- A. Identificar espècies i hàbitats associats.
- B. Comprendre nocions bàsiques de migració i estacionalitat i interpretar canvis en la presència d'ocells segons l'espai i l'època.
- C. Desenvolupar una observació registrada i progressivament rigorosa.
- D. Relacionar dades observades amb explicacions inicials sobre el medi natural.
- E. Valorar la biodiversitat com a indicador de qualitat ambiental.

Activitat 6

OCELLS DE COLLSEROLA: IDENTIFICAR I COMENDRE EL MEDI

Vinculació curricular

La proposta permet analitzar ecosistemes avians de Collserola, interpretar relacions ecològiques complexes i aplicar el mètode científic escolar a partir de dades reals recollides al camp. També contribueix al desenvolupament del pensament crític en vincular les observacions amb el debat sobre conservació, canvi climàtic i models agroecològics.

Competències específiques

Analitzar ecosistemes avians de Collserola i de l'entorn de Can Calopa. Interpretar relacions ecològiques complexes (cadena tròfica, rols ecològics, migracions). Argumentar idees científiques sobre conservació i sostenibilitat a partir d'evidències. Relacionar l'activitat humana amb la transformació i el manteniment dels sistemes naturals. Comunicar resultats amb un llenguatge adequat al context.

Sabers i continguts

Biodiversitat funcional de l'avifauna: espècies clau i funcions ecològiques. Relacions ecològiques complexes i indicadors biològics de salut ecosistèmica. Impacte de l'agricultura ecològica sobre els ocells. Vocabulari científic relatiu a adaptació, hàbitat, migració, alimentació i funció ecològica.

Objectius específics de l'activitat

- A. Analitzar el paper ecològic dels ocells en els ecosistemes de Collserola i de Can Calopa.
- B. Interpretar relacions tròfiques i ecològiques a partir de dades reals.
- C. Desenvolupar pensament científic metodològic.
- D. Formular conclusions fonamentades a partir d'observacions reals i proposar mesures de conservació local.
- E. Comparar diferents espais de la finca des d'una perspectiva funcional i ecològica.

Activitat 7

DE LA VINYA AL VI: EL CICLE DEL RAÏM A CAN CALOPA

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 7

DE LA VINYA AL VI: EL CICLE DEL RAÏM A CAN CALOPA

Context i sentit pedagògic

Aquesta activitat apropa l'alumnat al cicle complet de producció del vi, des de la vinya fins a l'elaboració al celler, utilitzant Can Calopa com a context real d'aprenentatge vivencial. Es parteix de la vinya com a cultiu identitari de Collserola per comprendre el procés que transforma el raïm en most i, finalment, en vi, integrant les dimensions naturals, culturals i econòmiques.

Del raïm al vi: sostenibilitat, tradició i consum responsable

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Competències transversals

Es desenvolupen les competències comunicatives, tant orals com escrites, a través de la descripció, l'explicació i la síntesi d'experiències i processos observats. També es fomenta la competència científica mitjançant l'observació, la classificació, l'anàlisi de processos i l'establiment de relacions causa-efecte. Paral·lelament, es treballen les competències personals, socials i cíviques a través del treball cooperatiu, la valoració de la feina agrària, la responsabilitat territorial i el consum responsable, així com la competència emprenedora relacionada amb l'organització i la gestió de projectes productius.

DE LA VINYA AL VI: EL CICLE DEL RAÏM A CAN CALOPA

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

La proposta s'inscriu en l'exploració del medi rural i en la construcció de coneixements inicials sobre els espais agraris i els processos de transformació dels aliments. Ajuda l'alumnat a entendre que allò que mengem o veuen a casa té un origen natural i és resultat del treball de persones, del pas del temps i de canvis visibles en els productes.

Competències específiques

Observar i reconèixer elements propers del medi rural (vinya, masia, celler, raïm). Identificar el raïm com a fruit i com a origen d'un producte elaborat. Iniciar-se en la comprensió de relacions senzilles entre espais, persones, feines i aliments. Participar en situacions d'aprenentatge vivencial amb una actitud activa i respectuosa. Explicar, amb paraules pròpies i suport visual, una seqüència simple "del raïm al most".

Sabers i continguts

La vinya com a espai de vida i treball i com a part del paisatge de Collserola. El raïm com a fruit i matèria primera d'altres productes (most i vi). La masia i el celler com a espais on es viu i es transforma el producte del camp. Els aliments i el seu origen, amb especial atenció al raïm. Normes bàsiques de relació amb espais agraris (camins, ceps) i amb el medi natural. Descoberta de l'entorn proper i identificació d'éssers vius i espais significatius. Vocabulari bàsic relacionat amb la vida pagesa: vinya, raïm, collita, masia, celler, most. Primeres nocions sobre alimentació, cura del territori i estacionalitat.

Objectius específics de l'activitat

- A. Reconèixer la vinya i la masia com a espais de vida i de producció d'aliments.
- B. Identificar el raïm com a fruit i com a punt de partida d'un procés de transformació.
- C. Relacionar espais (vinya, celler), persones (pagesos, elaboradors) i productes (raïm, most).
- D. Participar en una experiència de descoberta i manipulació guiada, respectant normes i consignes.
- E. Iniciar una mirada respectuosa cap al medi agrari i cap a la feina que s'hi desenvolupa.

DE LA VINYA AL VI: EL CICLE DEL RAÏM A CAN CALOPA

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

La proposta permet observar, descriure i comparar processos de producció agrària, centrats en el cicle del raïm i del vi. Afavoreix la comprensió de les relacions entre factors naturals (clima, sòl, estacions) i activitats humanes (poda, verema, elaboració al celler) en la configuració del paisatge i en l'obtenció d'aliments i begudes.

Competències específiques

Descriure amb precisió els elements i les fases principals del cicle de la vinya. Reconèixer les relacions entre les pràctiques agràries i els resultats (quantitat i qualitat del raïm). Explicar de manera ordenada la seqüència de transformació del raïm en most i vi. Comparar aspectes de la viticultura tradicional i l'actual, amb especial atenció al model ecològic. Participar en situacions d'aprenentatge contextualitzades amb una actitud activa i cooperativa.

Sabers i continguts

Organització funcional d'una finca agrària: espais de vida, de producció i de transformació. Cicle de cultiu de la vinya: estacionalitat i necessitats bàsiques del cep. Procés de verema i de transformació primària del raïm en most i vi. Relacions causa–efecte senzilles entre activitat humana (poda, collita, cura ecològica) i medi (sòl, biodiversitat). Vocabulari específic: cicle vegetatiu, celler, verema, prem-sat, fermentació, collita. Comparació entre pràctiques tradicionals i actuals en la viticultura i l'elaboració del vi. Importància del treball col·lectiu en les feines del camp i en el funcionament de la finca.

Objectius específics de l'activitat

- A. Comprendre la funció de la vinya, el celler i la masia dins el conjunt de la finca.
- B. Explicar amb paraules pròpies les fases bàsiques del cicle del raïm i de l'elaboració del vi.
- C. Reconèixer la relació entre espai, activitat agrària i producte obtingut.
- D. Comparar algunes tasques i eines del passat amb les actuals en el procés vitivinícola.
- E. Participar cooperativament en la descoberta dels espais i processos, assumint responsabilitats.

Activitat 7

DE LA VINYA AL VI: EL CICLE DEL RAÏM A CAN CALOPA

Vinculació curricular

La proposta permet analitzar la finca de Can Calopa com un sistema productiu complex, integrant la vinya, el celler i altres elements del mosaic agrari. Facilita la comprensió de les relacions entre producció agrària, transformació d'aliments, gestió de recursos i sostenibilitat del territori, connectant amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Competències específiques

Analitzar les relacions entre població, activitats econòmiques i espai agrari. Interpretar el paisatge de Collserola com a resultat de factors naturals i decisions humanes al llarg del temps. Comprendre els processos de producció i transformació d'aliments a partir del cas del vi ecològic. Valorar la importància de la diversificació econòmica i productiva en el món rural. Relacionar la producció vitivinícola ecològica amb la conservació del paisatge i del patrimoni cultural.

Sabers i continguts

Sistema productiu agropecuari: integració de cultius, ramaderia i transformació, amb focus en el cicle complet del vi (vinya, celler, embotellat). Gestió de recursos (aigua, terra, energia) en agricultura ecològica i relació amb la sostenibilitat. Diversificació productiva com a estratègia de resiliència econòmica i ecològica. Relació entre pagesia, patrimoni cultural i paisatge, amb especial atenció a la vinya de Collserola. Anàlisi sistèmica de processos productius i lectura crítica dels models agraris. Terminologia tècnica: celler, premsat, fermentació, estacionalitat, rendiment, agroecosistema. Factors ambientals (clima, sol, biodiversitat) i el seu impacte en la producció i la qualitat del vi.

Objectius específics de l'activitat

- A. Analitzar l'organització funcional d'una finca agrària a partir del cas de Can Calopa.
- B. Comprendre la relació entre producció agrícola, transformació d'aliments i economia local.
- C. Valorar la importància de la pagesia en la conservació del paisatge i del patrimoni vitivinícola.
- D. Comparar la vida pagesa actual amb la d'altres èpoques, identificant continuïtats i canvis.
- E. Relacionar les feines del camp, la gestió ecològica i el consum responsable amb els reptes globals de sostenibilitat.

Activitat 8

COLLSEROLA: LA VIDA DELS INSECTES

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 8

COLLSEROLA: LA VIDA DELS INSECTES

Context i sentit pedagògic

Aquesta activitat apropa l'alumnat al món dels insectes com a element fonamental de la biodiversitat i dels ecosistemes de Collserola, posant l'accent en el seu paper clau en la pol·linització, el control biològic de plagues i la descomposició de la matèria orgànica. Es tracta de fer visibles aquests organismes sovint invisibilitzats o vistos amb rebuig, transformant la mirada dels infants i joves cap a una actitud de curiositat, respecte i responsabilitat.

Cooperació i responsabilitat compartida: valors i compromís compartit

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Vectors curriculars

L'activitat promou la inclusió i la participació de tot l'alumnat mitjançant diferents formes d'observació, expressió i treball cooperatiu. Situa la sostenibilitat al centre, relacionant la biodiversitat dels insectes amb la salut dels agroecosistemes i la conservació del territori. Afavoreix la coeducació, la convivència i el pensament crític, i connecta els aprenentatges amb reptes ambientals reals i amb possibles vocacions vinculades a la biologia, l'agroecologia i la conservació.

Competències transversals

Es desenvolupen les competències comunicatives a través de la descripció i explicació de descobertes i observacions. També es fomenta la competència personal i social mitjançant el treball en petit grup, el respecte per les normes de seguretat i la cooperació. La competència científica es treballa amb la recollida, classificació i anàlisi de dades de camp, mentre que la competència d'aprendre a aprendre es reforça amb la millora progressiva de les habilitats d'observació i registre. Igualment, es promou la competència ciutadana vinculada al respecte i la protecció de la natura i els éssers vius, així com el pensament crític i la capacitat d'argumentar resultats de recerca en contextos cooperatius.

COLLSEROLA: LA VIDA DELS INSECTES

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

La proposta contribueix al desenvolupament de la comprensió del món natural mitjançant l'observació, la identificació i la relació amb éssers vius de l'entorn proper. Afavoreix l'inici de la competència científica i del vocabulari bàsic necessari per descriure petits organismes i funcions ecològiques molt simples.

Competències específiques

Identificar éssers vius de l'entorn, centrant-se en alguns insectes comuns. Reconèixer característiques bàsiques dels insectes. Participar en activitats d'observació i descoberta guiada. Desenvolupar actituds de curiositat i respecte envers els éssers vius i el seu entorn. Expressar descobertes de manera oral o gestual.

Sabers i continguts

Els insectes com a éssers vius: reconeixement bàsic i diferència respecte d'altres animals. Característiques corporals bàsiques: cos dividit, potes, antenes, ales en alguns casos. Insectes habituals de Collserola i de la finca (formigues, papallones, marietes, escarabats). Relació simple insectes–plantes (insectes que van a les flors, que es mouen pel terra). Observació del medi natural i descobriment de petits organismes. Vocabulari bàsic: insecte, potes, ales, antenes, flor, fulla, hàbitat. Primeres nocions sobre la importància ecològica dels petits organismes.

Objectius específics de l'activitat

- A. Reconèixer alguns insectes presents a l'entorn de Can Calopa.
- B. Identificar característiques observables (nombre aproximat de potes, presència d'ales, colors).
- C. Participar en una exploració guiada respectant els éssers vius.
- D. Expressar descobertes mitjançant conversa, dibuix o gestos.
- E. Iniciar la comprensió que els insectes tenen una funció en la natura (ajuden les plantes, formen part de la vida del bosc i de la vinya).

COLLSEROLA: LA VIDA DELS INSECTES

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

L'activitat treballa l'observació sistemàtica, la classificació inicial d'insectes i la relació entre aquests éssers vius i el medi natural. Contribueix al desenvolupament de la competència científica mitjançant l'ús de criteris observables i el registre senzill de dades.

Competències específiques

Analitzar característiques d'éssers vius a partir d'allò que s'observa (forma del cos, tipus de boca, presència d'ales). Classificar insectes segons criteris morfològics o funcionals (pol·linitzadors, depredadors, descomponedors). Establir relacions entre insectes i medi natural (plantes, sòl, hàbitats). Formular preguntes senzilles sobre el cicle vital i el comportament d'alguns insectes.

Sabers i continguts

Tipus d'insectes observats (papallones, abelles, marietes, escarabats, formigues) i característiques bàsiques. Funcions ecològiques: pol·linització, depredació de plagues, descomposició de matèria orgànica. Relacions tròfiques simples on intervenen insectes (qui se'ls menja, de què s'alimenten). Vocabulari científic bàsic: insecte, pol·linitzador, depredador, descomponedor, metamorfosi. Importància de la biodiversitat d'insectes en els agroecosistemes i en la producció d'aliments. Observació sistemàtica: veure, anotar, comparar i extreure petites conclusions.

Objectius específics de l'activitat

- A. Classificar insectes observats en funció de característiques compartides.
- B. Relacionar espècies amb funcions ecològiques bàsiques.
- C. Desenvolupar una observació sistemàtica amb registre senzill.
- D. Reconèixer la importància de la diversitat d'insectes en el funcionament dels ecosistemes.

COLLSEROLA: LA VIDA DELS INSECTES

Vinculació curricular

La proposta contribueix a una competència científica i en les relacions ecològiques complexes on els insectes tenen un paper clau. Es treballa el pensament crític davant de problemàtiques ambientals reals i la capacitat de proposar accions de millora.

Competències específiques

Analitzar característiques observables dels insectes per situar-los en ordres principals i funcions ecològiques. Interpretar relacions ecològiques complexes (cadena tròfica amb entomofauna, xarxes alimentàries, serveis ecosistèmics). Formular hipòtesis i conclusions a partir de dades recollides en mostres de camp. Valorar l'impacte del model agrari ecològic sobre les poblacions d'insectes.

Sabers i continguts

Cadenes tròfiques i xarxes alimentàries amb participació d'insectes en agroecosistemes i boscos mediterranis. Relacions ecològiques complexes (mutualisme, depredació, competència) on intervien insectes. Impacte de l'agricultura ecològica i de l'ús de pesticides sobre les poblacions d'insectes. Insectes com a bioindicadors de qualitat ecosistèmica.

Objectius específics de l'activitat

- A. Analitzar el paper ecològic dels insectes en els ecosistemes de Collserola i de Can Calopa.
- B. Interpretar relacions tròfiques i ecològiques a partir de dades d'observació.
- C. Desenvolupar pensament científic metodològic en el context dels agroecosistemes.
- D. Valorar les pràctiques agroecològiques com a estratègies clau per a la conservació dels insectes.

Activitat 9

LES OVELLES DE COLLSEROLA: GESTIÓ FORESTAL

L'Olivera
CULTURA DE MARGES

Activitat 9

LES OVELLES DE CAN CALOPA: GESTIÓ FORESTAL

Context i sentit pedagògic

L'Olivera com a espai d'aprenentatge vivencial que aproxima l'alumnat al món ramader, les necessitats biològiques dels animals i la relació entre ramaderia extensiva i equilibri territorial. La proposta es construeix a partir de l'experiència directa amb el ramat d'ovelles actiu, aprofitant la funció específica de Can Calopa com a referent en gestió forestal mitjançant pasturatge controlat per prevenir incendis.

Cooperació i responsabilitat compartida: valors i compromís compartit

Matèria principal

Coneixement del medi natural, social i cultural.

Vectors curriculars

L'activitat promou la inclusió i la participació de tot l'alumnat a través de diferents formes d'observació i treball compartit. Situa la sostenibilitat i la perspectiva ecosocial al centre, relacionant la ramaderia amb la gestió forestal, la biodiversitat i la prevenció d'incendis. Afavoreix la coeducació, la convivència i el pensament crític mitjançant dinàmiques cooperatives i connecta els aprenentatges amb la descoberta de professions i reptes reals vinculats a la gestió i la cura del territori.

Competències transversals

Es treballen les competències comunicatives a través de la descripció, la formulació de preguntes i l'elaboració d'explicacions orals sobre l'entorn natural. També es desenvolupa la competència personal i social mitjançant el treball en petit grup i el respecte de normes, així com la competència ciutadana vinculada a la cura dels animals, el bosc i la responsabilitat compartida en la gestió del territori. La competència científica es fomenta des de l'observació i l'anàlisi de relacions causa–efecte, tant senzilles com complexes, mentre que la competència d'aprendre a aprendre es reforça amb la transferència de coneixements a situacions reals de gestió forestal i del medi natural.

Activitat 9

LES OVELLES DE CAN CALOPA: GESTIÓ FORESTAL

CICLE
INICIAL

Vinculació curricular

La proposta ajuda els infants a descobrir que les ovelles són éssers vius que viuen prop del bosc i que formen part de la vida de la finca, amb necessitats i funcions pròpies. Es treballa la idea que els animals no només “hi són”, sinó que ajuden a cuidar el lloc on viuen, introduint de forma molt senzilla la relació entre animals i cura del paisatge.

Competències específiques

Observar i reconèixer les ovelles i el seu entorn immediat (recinte, aigua, lloc per menjar, zones de pastura properes). Identificar necessitats bàsiques de les ovelles (aliment, aigua, espai de descans, protecció). Començar a entendre que les ovelles mengen herba i plantes que formen part del bosc i del paisatge de la finca. Participar en situacions d'observació i conversa guiada amb actitud d'escolta i respecte.

Sabers i continguts

Les ovelles com a animals que viuen a la finca i prop del bosc. Elements visibles del seu entorn: recinte, menjar, aigua, zones amb més o menys herba. Relació entre menjar i paisatge. Vocabulari bàsic: ovella, ramat, recinte, herba, bosc, foc/incendi (en un llenguatge molt adaptat). Primeres nocions sobre cura del territori: hi ha persones i animals que ajuden a cuidar el bosc.

Objectius específics de l'activitat

- A. Reconèixer les ovelles com a part de la vida de Can Calopa.
- B. Identificar què necessiten les ovelles per viure (aliment, aigua, espai).
- C. Observar què mengen i on es mouen, relacionant-ho amb la vegetació del voltant.
- D. Iniciar la idea que les ovelles ajuden a cuidar el bosc i el paisatge del voltant de la finca.

Activitat 9

LES OVELLES DE CAN CALOPA: GESTIÓ FORESTAL

CICLE
MITJÀ

Vinculació curricular

L'activitat permet observar, descriure i començar a explicar la funció del ramat reduït d'ovelles dins del sistema de gestió forestal de Can Calopa. Es treballen relacions senzilles entre pastura, vegetació i risc d'incendi, així com la connexió entre ramaderia i paisatge.

Competències específiques

Observar sistemàticament el ramat i l'entorn, registrant canvis i diferències en la vegetació. Relacionar el que mengen les ovelles amb el tipus de vegetació que hi ha i amb l'aspecte del sòl (més net, més obert). Comprendre de manera inicial que un ramat reduït pot ajudar a prevenir incendis disminuint la vegetació inflamable. Explicar amb paraules pròpies la funció de les ovelles com a part de la gestió del bosc.

Sabers i continguts

Necessitats de les ovelles i funció del recinte dins de la finca. Observació de la vegetació en zones on pasturen i zones on no pasturen. Relació entre la presència del ramat i la reducció de biomassa vegetal. Nocions bàsiques de risc d'incendi en relació amb la vegetació seca i acumulada. Vocabulari específic: pasturar, biomassa, neteja del sotabosc, gestió del bosc.

Objectius específics de l'activitat

- A. Descriure com és l'espai on viuen i pasturen les ovelles.
- B. Relacionar el que mengen les ovelles amb l'aspecte del sòl i de la vegetació.
- C. Entendre, a nivell bàsic, que les ovelles ajuden a reduir la vegetació que pot cremar fàcilment.
- D. Explicar amb paraules pròpies la funció del ramat de Can Calopa en la cura del bosc.

LES OVELLES DE CAN CALOPA: GESTIÓ FORESTAL

Vinculació curricular

La proposta permet analitzar el ramat reduït d'ovelles com una peça d'un sistema de gestió forestal i territorial complex, en el qual intervenen criteris ecològics, de prevenció de riscos i de planificació del paisatge. Es connecten evidències observables amb conceptes com servei ecosistèmic, resiliència i gestió del risc d'incendis.

Competències específiques

Analitzar les relacions entre ramat (nombre, zones de pastura), vegetació (carrega de combustible) i risc d'incendis. Comprendre el ramat de Can Calopa com un element de gestió forestal planificada, i no com una ramaderia extensiva orientada a la producció. Interpretar el paisatge de la finca i de la seva interfície amb el bosc com a resultat de l'acció combinada d'animals, persones i condicions ambientals. Formular conclusions i propostes a partir de l'observació i de la informació rebuda, valorant criteris de sostenibilitat i de responsabilitat territorial.

Sabers i continguts

Gestió forestal i risc d'incendis: relació entre vegetació, clima i usos del sòl. Ramat de gestió forestal com a servei ecosistèmic: control de biomassa, manteniment de franges i clarianes. Anàlisi del paisatge de Collserola com a mosaic agroforestal i urbà. Vocabulari específic: servei ecosistèmic, resiliència, interfície urbà-forestal, gestió del risc. Introducció a la comparació de diferents estratègies de gestió del bosc.

Objectius específics de l'activitat

- A. Analitzar el ramat com a eina de gestió forestal.
- B. Entendre la pastura i la seva funció en reduir biomassa i risc d'incendis.
- C. Contextualitzar Can Calopa dins la gestió del Parc Natural de Collserola.
- D. Proposar models sostenibles que integrin animals, persones i sostenibilitat.

DADES TÈCNIQUES

- **Contacte:** Responsables de l'àrea de formació de Can Calopa
- **Telèfon:** 681389661
- **Adreça:** formacio@olivera.org
- **Preu per participant i activitat:** 12€
- **Grups mínim:** 25 infants / **Grups màxim:** 50 infants
- **Ubicació:** L'experiència es realitza íntegrament a la Masia de Can Calopa de Dalt, situada a la Carretera BV-1468, Km 4,8 (Parc de Collserola).

ACTIVITAT	MESOS	OBSERVACIÓ
Pagesia als marges de la ciutat	Setembre a juny	
Can Calopa plena de vida	Setembre a juny	
Cooperatives investigadores	Setembre a juny	
Fem cooperativa	Setembre a juny	<i>Per a escoles que formen part del projecte CuEmE.</i>
Fem pinya per cooperar	Setembre a juny	
Ocells de Collserola: observar, identificar i comprendre el medi	Setembre a juny	
Les ovelles de Can Calopa: gestió forestal	Setembre a juny	<i>Al maig s'ofereix una activitat exclusiva vinculada a l'esquila d'ovelles.</i>
Collserola: la vida dels insectes	Setembre a juny	
De la vinya al vi: el cicle del raïm a Can Calopa	Setembre i octubre	

Metodologia general

Les activitats educatives de Can Calopa es basen en una metodologia activa i competencial que situa l'alumnat com a protagonista del seu propi aprenentatge. La proposta parteix del contacte directe amb un entorn viu i real, on els processos agraris, ecològics i comunitaris esdevenen objecte d'observació, d'experimentació i de reflexió compartida. D'aquesta manera, els continguts curriculars es connecten amb experiències significatives que faciliten la comprensió dels fenòmens naturals i socials des d'una perspectiva ecosocial.

La metodologia incorpora els principis del Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA), oferint diferents formes d'implicació, representació i expressió per garantir la participació de tot l'alumnat. Es combinen recursos sensorials, materials manipulatius, observació directa, llenguatges diversos i diferents maneres de comunicar els aprenentatges, adaptant-se als ritmes, interessos i necessitats de cada grup.

L'Olivera

CULTURA DE MARGES

www.olivera.org
formacio@olivera.org

